

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ
ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І
ЗДОРОВ'Я

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СПРЯМОВАНІ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

збірник статей VI науково-практичної
internet-конференції
з міжнародною участю

*прпсвечело пам'яті
професора
О. В. Пешкової*

24-25
КВІТНЯ
2025
ХАРКІВ

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ І ЗДОРОВ'Я**

**«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СПРЯМОВАНІ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я
ЛЮДИНИ»**

присвячено пам'яті професора О.В. Пешкової

24-25 квітня 2025 року, м. Харків

Збірник наукових праць

Випуск 6

Харків – 2025

УДК 613.71

**Сучасні тенденції спрямовані на збереження здоров'я людини
//Збірник наукових праць. – Харків, 2025. – Випуск 6. – 296 с. (укр.)**

Даний випуск збірки містить матеріали VI науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті професора О.В. Пешкової (24-25 квітня 2025 року, місто Харків).

У збірнику розміщено наукові статті викладачів, молодих вчених, аспірантів, магістрантів, здобувачів вищої освіти, функціонерів сфери фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури та спорту.

Тематика збірника:

- Актуальні питання фізичної терапії, ерготерапії.
- Сучасні освітні здоров'язберігаючі технології.
- Медико-біологічні основи здорового способу життя.
- Загальнолюдські цінності в контексті фізичного виховання і здорового способу життя.
- Спорт як складова активізації здорового способу життя студентської молоді.

Матеріали відображені в міжнародних наукометричних базах даних **Google Scholar**

ISBN

Друкується в авторській редакції

©Національний фармацевтичний університет, 2025
©Автори, 2025

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Котвіцька А.А., в.о. ректора Національного фармацевтичного університету, доктор фармацевтичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, м. Харків, Україна.

Владимирова І.М., проректор ЗВО з науково-педагогічної роботи Національного фармацевтичного університету, доктор фармацевтичних наук, професор, м. Харків, Україна.

Таможанська Г.В., завідувач ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я Національного фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент, м. Харків, Україна.

Мятига О.М., доцент ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я Національного фармацевтичного університету, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, м. Харків, Україна.

Невелика А.В., доцент ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я Національного фармацевтичного університету, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, м. Харків, Україна.

Галашко В.В., Ph.D з освітніх, педагогічних наук, старший викладач ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я Національного фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, м. Харків, Україна.

Відповідальний секретар: Козін С.В., Ph.D з освітніх, педагогічних наук, викладач ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я Національного фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, м. Харків, Україна.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ

Абшилава Д.Р.	17
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКОЛІОТИЧНОЇ ПОСТАВИ	
Алієв М.Р., Білецька О.М., Манучарян С.В.	20
ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ХРЕБТА У ПРАЦЕЗДАТНИХ ОСІБ	
Александров К. А., Козін С. В., Одолян С. Р.	24
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗІОТЕРАПІЇ ПРИ ТРАВМАХ РОТАТОРНОЇ МАНЖЕТИ ПЛЕЧА НА ПІДГОСТРОМУ ЕТАПІ	
Баннікова Р. О., Отрубняков В. Р.	28
ДО МЕХАНІЗМУ ДІЇ РІЗНИХ ТИПІВ ТЕРАПЕВТИЧНИХ ВПРАВ НА СТАН ПАЦІЄНТІВ З ПОСТРАВМАТИЧНИМ ОСТЕОАРТРИТОМ	
Бацала В.Л., Невелика А.В.	33
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ З ІНСУЛЬТОМ В ПІЗНЬОМУ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ	
Белєзної Б.Ю., Таможанська Г.В., Жаботинська Н.В.	37
СУЧАСНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ВТРУЧАНЬ У ХВОРИХ З ОПІКАМИ В РІЗНІ РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ПЕРІОДИ	
Бершадський Є.А., Латогуз С.І., Шевченко Н.І.	40
ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРАЦЕЗДАТНИХ ОСІБ З ОСТЕОАРТРОЗОМ КОЛІННИХ СУГЛОБІВ ТА ГІПЕРТОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ	
Благий О.О., Латогуз С.І., Шевченко Н.І.	45
ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ НА ПОКРАЩЕННЯ РУХЛИВОСТІ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ	
Болдарь Г.Є.	49
ОБМЕЖЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ ДЛЯ ФАХІВЦІВ З РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ НИМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА	
Борзих Н.О., Барабаш С.В., Рой І.В.	53
КЛІНІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ОБСТЕЖЕННЯ В ЕРГОТЕРАПІЇ ПІСЛЯ ВОГНЕПАЛЬНИХ ПОРАНЕНЬ ВЕРХНІХ КІНЦІВОК	
Брязкун Т.П., Жученко В.Д., Моїсеєнко С.Д.	57
КОМУНІКАЦІЯ МІЖ ЕРГОТЕРАПЕВТОМ ТА ПАЦІЄНТОМ ПІСЛЯ ІНСУЛЬТУ МОЗОЧКА В ПІДГОСТРОМУ ПЕРІОДІ РЕАБІЛІТАЦІЇ	
Буйновська В.В., Латогуз С.І., Сивенко О.Л.	61
ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ХВОРИХ НА ПНЕВМОНІЮ СПРИЧИНЕНУ КОРОНАВІРУСНОЮ ІНФЕКЦІЄЮ COVID-19	

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ХРЕБТА У ПРАЦЕЗДАТНИХ ОСІБ

FEATURES OF PHYSICAL THERAPY FOR SPINAL DISEASES IN ABLE-BODIED INDIVIDUALS

¹Алієв М.Р., ¹Білецька О.М., ²Манучарян С.В.

¹Aliyev M.R., ¹Biletska O.M., ²Manucharian S.V.

¹Харківський національний медичний університет,

²Комунальне некомерційне підприємство «Міська поліклініка № 6» Харківської міської ради, Харків, Україна

¹Kharkiv National Medical University,

²Municipal Non-Profit Enterprise "City Polyclinic No. 6" Kharkiv City Council, Kharkiv, Ukraine

Анотація. Представлено результати дослідження ефективності лікувально-реабілітаційного комплексу хворих працездатного віку з дорсопатіями.

Ключові слова: дорсопатії, фізична терапія, лікувальна гімнастика, лікувальний масаж.

Annotation. The results of a study of the effectiveness of the treatment and rehabilitation complex for patients of working age with dorsopathies are presented.

Key words: dorsopathies, physical therapy, therapeutic gymnastics, therapeutic massage.

Вступ. Вибір теми зумовлений тісним зв'язком захворювань хребта з рівнем якості життя, працездатністю та ризиком інвалідизації населення. За даними численних епідеміологічних досліджень, проведених у різних країнах світу, м'язово-скелетний біль неспецифічного характеру хоча б раз у житті турбує від 60 до 85% людей [1, 2]. У 80% випадків тривала втрата працездатності при патологіях периферичної нервової системи пов'язана з вертеброгенними ураженнями.

Больовий синдром у ділянках спини та шиї суттєво знижує функціональну активність, якість життя, а також впливає на психоемоційний стан хворих [3, 4]. Понад половина пацієнтів з остеохондрозом мають прояви хронічного емоційного напруження. У більш ніж 70% випадків болі в попереку (дорсалгії) обумовлені дегенеративно-

дистрофічними змінами хребта. В Україні такі захворювання займають друге місце серед причин тимчасової втрати працездатності, поступаючись лише респіраторним інфекціям, що надає проблемі значного клінічного, соціального та економічного значення [5].

Мета дослідження: розробити лікувально-реабілітаційний комплекс, на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків, алгоритму діагностики та лікування, психофізіологічних особливостей хворих працездатного віку з дорсопатіями для покращення якості їх життя.

Матеріали та методи: Під нашим спостереженням знаходилося 83 пацієнта з супутнім діагнозом дорсопатії, які лікувалися в різних відділеннях клінічного санаторію «Роща», що є клінічною базою кафедри спортивної, фізичної та

реабілітаційної медицини, фізичної терапії, ерготерапії Харківського національного медичного університету.

Переважає кількість пацієнтів, що перебували під спостереженням - 74,3%, були у віці 45-55 років, хворих у віці 55-65 років - 15,7%, старших 65 років - 4,3%.

Вивчення впливу лікувально-реабілітаційного комплексу проводилося у фізіотерапевтичному відділенні клінічного санаторію «Роща», де проходили лікування 55 пацієнтів, які знаходились на лікуванні в різних відділеннях закладу, та у яких діагноз дорсалгії був супутнім.

Контрольною була група, що складалася з 28 пацієнтів, які лікувались амбулаторно у травматолога поліклінічного відділення, та яким призначали тільки медикаментозну терапію, що включала нестероїдні протизапальні препарати, спазмолітичні та знеболювальні засоби та терапію основного та інших супутніх захворювань. Цій групі пацієнтів засоби фізичної терапії не застосовували.

Проводилось змінне магнітне поле низької частоти за допомогою портативного терапевтичного апарату «МАГ-30», впливаючи на попереково-крижову ділянку. Сила магнітної індукції 30 мТл, експозиція 10-15 хв. Методика стабільна. Процедури проводились кожного дня.

Послідовно, після проведення магнітотерапії, призначались синусоїдально-модульовані струми за допомогою апарату «Ампліпульс-5», з частотою модуляції 100-120 Гц, глибиною модуляції 25-50% при гострому болю, та при стиханні больових відчуттів частоту модуляції знижували до 50-70 Гц, а глибину модуляції підвищували до 75-100%, розташування електродів здійснювалось таким чином, щоб електроди були в різних площинах - попереково-

крижовій зоні та надлобковій області. Курс лікування - 10 щоденних процедур.

При стиханні болі до комплексу включали щадний масаж попереково-крижової ділянки впродовж 20 хв. та розроблений нами комплекс вправ лікувальної фізкультури, що проводився хворим до масажу.

Також до лікувально-реабілітаційного комплексу додавали радонові ванни, що призначались після всіх процедур. Радонові ванни призначались тривалістю 10 хв., температура води 36-37°C, концентрація радону 40 нКи/л, курс лікування 10-14 процедур, які проводились кожного дня.

Нами був розроблений комплекс ЛФК для хворих з дорсалгією. Комплекс ЛФК складався з вступної, основної, заключної частин та з 25 вправ. Заняття проводилось в залі ЛФК в вигляді індивідуальних або мало групових занять. У вступній частині було 5 дихальних вправ, основна частина складалась із 15 спеціальних вправ, що були направлені на покращення кровообігу в попереково-крижовій ділянці, зменшення больових відчуттів. Всі вправи виконувались в середньому та повільному темпі, з вихідного положення лежачи на спині та животі, а також - у коліно-ліктьових положеннях. Вправи повторювались 8-10 разів, дихання вільне, без затримки. Наостанок, в заключній частині хворим пропонувались 5 вправ в положенні стоячи - ходьба з високим підніманням колін, напівприсідання, ходьба по залі. Тривалість занять становила 20-25 хв.

Отримані результати: у пацієнтів основної групи ми відзначили більш виразний вплив застосування лікувально-реабілітаційного комплексу при дії на больові відчуття у попереково-крижовій ділянці, що дало нам змогу рекомендувати

зменшення кількості медикаментозних препаратів до середини курсу лікування.

Таким чином, комплексне лікування хворих з дорсалгією істотно виливало на їх стан, поліпшуючи адаптаційні реакції пацієнтів. Це проявлялося зростанням у 2 рази кількості досліджуваних, що мають реакцію «активації», за рахунок зменшення кількості хворих, які мали реакцію «тренування». Разом з тим, ми думаємо, що реакція «хронічного стресу», яка практично не змінилася в процесі лікування, пов'язана з наявністю у пацієнтів загострення соматичної патології.

Проведене лікування справило позитивний вплив на загальне самопочуття пацієнтів. Уже до середини курсу хворі основної групи повідомляли про зменшення частоти та інтенсивності головного болю, а до завершення терапії лише у 5% зберігалися незначні залишкові прояви. Також спостерігалось зниження рівня дратівливості, покращення пам'яті та когнітивних функцій, нормалізація засинання, а сон ставав глибшим і тривалішим. Протягом усього курсу лікування у жодного з пацієнтів не було зафіксовано випадків непритомності чи вегетативно-судинних кризів. Усі пацієнти зазначили зростання рівня активності та працездатності.

Після проведеного лікування було виявлено, що рівень тривожності зменшувався, зменшувалася кількість хворих основної групи, які перебували в депресії, а пацієнтів, у яких визначалася норма за рівнем тривожності і депресії, ставало більше, при цьому збільшувалася кількість пацієнтів, які перебували в «пограничному стані» за рівнем тривожності і депресії. У групі контролю таких змін не відзначено.

Висновки. На основі порівняльного аналізу використання різних підходів до

лікування дослідили вплив реабілітаційних заходів у хворих працездатного віку з дорсопатіями та для впровадження в лікувальні заклади охорони здоров'я розробили лікувально-реабілітаційний комплекс, який складається з застосування змінного магнітного поля низької частоти, синусоїдально-модульованих струмів, щадного масажу попереково-крижової зони, курсу радонотерапії в вигляді загальних радонових ванн, комплексу спеціальної лікувальної гімнастики та дієтичного харчування, що покращує загальний стан хворих, сприяє зменшенню больових відчуттів, покращує адаптаційні реакції організму, зменшує рівень тривожності та депресії, що покращує якість життя та обґрунтовує доцільність використання його в терапії даної категорії хворих.

Список літератури

1. Григус І.М., Нагорна О.Б. Основи фізичної терапії / І.М. Григус, О.Б. Нагорна - Видавництво: Олді+, 2022 – 150 с.
2. Заваріка Г.М. Курортна справа: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 264 с.
3. Основи внутрішньої медицини та фізичної реабілітації / за ред. Швед М.І. - Видавництво: Укрмедкнига, 2021 – 412 с.
4. Терапевтичні вправи: навч. посіб. / [О. Єжова, К. Тимрук-Скоропад, Л. Ціж, О. Ситник]. – Житомир: ПП «Євро-Волинь», 2021. – 150 с.
5. Яковенко Н.П. Фізіотерапія (Підручник) / Яковенко Н.П., Самойленко В.Б. - Київ. ВСВ «Медицина» - 2018.-255 с.

Відомості про авторів/Information about the Authors

1. **Алієв Марлен Рашидович**, здобувач Харківського національного медичного університету II курсу, IV медичний факультет, спеціальність: 227.01 «Терапія та реабілітація. Фізична терапія», кафедра спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії, ерготерапії, м. Харків, Україна.

Aliev Marlen Rashydovych, 2nd year student of Kharkiv National Medical University, IV School of Medicine, specialty: 227.01 "Therapy and rehabilitation. Physical Therapy", Department of Sports, Physical and Rehabilitation Medicine, Physical Therapy, Occupational Therapy, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: mraliiiev.4m18@knmu.edu.ua

2. **Білецька Ольга Михайлівна**, доктор медичних наук, професор, професор кафедри спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії та ерготерапії Харківського національного медичного університету, м. Харків, Україна.

Olga Biletska, MD, PhD, Professor, Professor of the Department of Sports, Physical and Rehabilitation Medicine, Physical Therapy and Occupational Therapy, Kharkiv National Medical University, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: om.biletska@knmu.edu.ua

ORCID: 0009-0006-1828-9916.

3. **Манучарян Світлана Валентинівна**, фізичний терапевт Кошарного некомерційного підприємства «Міська поліклініка № 6» Харківської міської ради, м. Харків, Україна.

Manucharian Svetlana Valentynivna, physical therapist at the Municipal Non-Profit Enterprise "City Polyclinic No. 6" Kharkiv City Council, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: sv.manucheran@knmu.edu.ua

ORCID: 0000-0001-7256-3273